

РЕЦЕНЗИЯ

на

научните трудове на гл. ас. д-р Красимир Георгиев Кулчев за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (анализ)“, за нуждите на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ към Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов

от

проф. д-р НАДЯ ЕНЧЕВА КОСТОВА, научна специалност 05.02.07. „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ – Икономически университет - Варна, член на Научно жури, съгласно заповед № 243 от 09 април 2024 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов

I. Представяне на кандидата

По обявения конкурс в ДВ бр. 11/06.02.2024г. – едно място, за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (анализ)“, за нуждите на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ към Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов, са постъпили заявление и документи за участие в конкурса от гл. ас. д-р Красимир Георгиев Кулчев.

Красимир Кулчев завършва средно специално образование в Държавна търговска гимназия „Димитър Хадживасилев“ в гр. Свищов. Дипломира се като магистър икономист – счетоводител в специалност „Счетоводство и контрол“ в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов. Впоследствие през 2015г. придобива образователна и научна степен доктор по икономика, по научна специалност 05.02.07. „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов.

II. Основание за написване на рецензията

Настоящата рецензия е написана въз основа на:

- Решение на факултет „Стопанска отчетност“, документално обосновано с Протокол № 9/04.04.2024 г.;
- Заповед № 243 от 09.04.2024 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов във връзка с обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“;
- Опис на документацията, представен от кандидата гл. ас. д-р Красимир Кулчев, придружен с всички изискуеми документи за участие в конкурса;
- Изискванията на чл. 5, ал. 1 и чл. 121, ал. 1 и ал. 2 от Правилник за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ ;
- Решение на първо заседание на Научното жури (Протокол № 1/18.04.2024 г.)

III. Персонална характеристика на кандидата

Гл. ас. д-р Красимир Кулчев работи на основен трудов договор в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов. Професионалната му академична кариера започва като асистент към катедра „Анализ на стопанската дейност“ в СА „Д. А. Ценов“ през 2007 г., като заема последователно следните академични длъжности: от 19.11.2009 г. – старши асистент; от 01.04.2011 г. – гл. асистент, висше училище/СА; от 18.07.2011 г. – гл. асистент, висше училище/СА към катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“; от 29.09.2016 г. – гл. асистент, висше училище.

Заемани са длъжности по трудов договор за допълнителен труд по чл. 110 от КТ по проект BG05M2OP001-2.016-0004-C01 „Икономическото образование в България 2030“: от 04.07.2022 г. – „Експерт/Учебна документация съвместни програми“; от 03.07.2023 г. – „Експерт/Дигитално образователно съдържание съвместни програми“.

Към 22.02.2024 г., гл. ас. д-р Красимир Кулчев има общ трудов стаж 18 години, 4 месеца и 8 дни, в т. ч. в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов. – 17 години, 0 месеца и 1 ден.

Успешната професионална реализация на гл. ас. д-р Красимир Кулчев се базира на придобитите умения и компетенции от участието му в курсове „Виртуална учебна среда Moodle“ и „Методика на академичното преподаване“, както и в обучителна школа „Обекти на интелектуалната собственост – същностни аспекти и възможности за генериране на икономически растеж“ - СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов. Доказателство за ангажираността и желанието на гл. ас. д-р Красимир Кулчев за подкрепа на обучаващите се студенти е участието му като академичен наставник в проект „Студентски практики“ – фаза 1 и фаза 2, изпълнявани от Висшето учебно заведение.

Професионалното израстване и квалификация на кандидата за доцент са видни и от участието му в различни екипни проекти за научни изследвания в областите на науката, в които Академията подготвя студенти и докторанти, инфраструктурни научноизследователски проекти за провеждане на качествени и конкурентоспособни научни изследвания, както и в проекти за частично финансиране на научни форуми.

През 2015 г. гл. ас. д-р Красимир Кулчев придобива образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, въз основа на защитен дисертационен труд на тема: „Теоретико-приложни проблеми при анализа на физическата дистрибуция“.

За гореизброените образователни и професионални квалификации, гл. ас. д-р Красимир Кулчев е представил съответните доказателства - дипломи, сертификати и други документи.

IV. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за учебната работа

За целите на учебния процес, кандидатът е разработил в съучастие лекционни курсове за ОКС „Бакалавър“ по дисциплините „Анализ и контрол на бизнеса“ и „Анализ на индустриалния бизнес“, а за ОКС „Магистър“ самостоятелен лекционен курс по „Управленски анализ“.

От представената в документите за кандидатстване информация се вижда, че преподаваните дисциплини от гл. ас. д-р Красимир Кулчев в бакалавърска и магистърска степен на обучение са: „Анализ и контрол на бизнеса“, „Анализ на индустриалния бизнес“ и „Управленски анализ“.

Приложената Справка за академичната заетост на гл. ас. д-р Красимир Кулчев през последните четири години, издадена от СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов, показва, че през този период той е имал заетост над утвърдения норматив от 400 часа за СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов.

Налице е участие на гл. ас. д-р Красимир Кулчев в авторските колективи на четири академични учебника: „Управленски анализ“, „Анализ на аграрния бизнес“, „Анализ на ефективността“ и „Икономически анализ“.

За приноса на гл. ас. д-р Кулчев към учебната работа, образованието и обучението на СА „Д. А. Ценов“ може да се съди и от участието му в четири проекта:

- Инфраструктурен проект № ИПЗ-2014 „Усъвършенстване на обучението по контрол и анализ чрез интерактивни модели за симулиране на реална практическа среда“, Институт за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, 2014 - 2015 г.;
- Проект BG05M2OP001-2.002-0001 „Студентски практики“ – Фаза 1, като Академичен наставник на студенти в професионално направление 3.8. Икономика, МОН, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г., ЕСИФ, 2016 г.;
- Проект BG05M2OP001-2.013-0001 „Студентски практики“ – Фаза 2, като Академичен наставник на студенти в професионално направление 3.8. Икономика, МОН, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г., ЕСИФ, 2020 г.;
- Проект BG05M2OP001-2.016-0004-C01 „Икономическото образование в България 2030“, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, ЕСИФ, 2022 г., 2023 г.

На база горепосоченото, може да се обобщи, че кандидатът за доцент гл. ас. д-р Красимир Кулчев отговаря на критериите и показателите за учебната работа съгласно изискванията на чл. 11б, ал.2, т.5 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

V. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за изследователска дейност

Гл. ас. д-р Красимир Кулчев е участвал в пет успешно приключили научни проекта:

- Научноизследователски проект № 7-2007 „Възможности за усъвършенстване на обучението по „Бизнес анализ“ в условията на новите реалности“, Институт за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, 2007 г.;

- Научноизследователски проект № 9-2012 „Гъвкава заетост в българските бизнес организации“, Институт за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, 2012 г.;

- Научноизследователски проект № 6-2021 „Аналитични модели при оценка на финансовата устойчивост на предприятията“, Институт за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, 2021 г.;

- Проект за частично финансиране на научен форум № К9-2017 Юбилейна научна сесия на тема: „Професионалната компетентност – гарант за обществено доверие към контрола“, Институт за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, 2017 г.;

- Проект за частично финансиране на научен форум № НФ-3-2021 Международна научно-практическа конференция на тема: „Дигиталната трансформация в контрола и анализа – рискове и възможности“, Институт за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, 2021 г.;

Публикациите, представени по конкурса за придобиване на ОНС „доктор“ на гл. ас. д-р Красимир Кулчев са пет броя: една студия, една статия и три броя доклади.

След придобиване на ОНС „доктор“, самостоятелно или в съавторство, гл. ас. д-р Красимир Кулчев разработва две монографии, три студии, девет статии, четири доклада и два абстракта.

Публикациите на гл. ас. д-р Красимир Кулчев, представени за рецензиране по конкурса за доцент са общо 13, от които 12 самостоятелни и една в съавторство, в т.ч. гл. ас. д-р Красимир Кулчев има две самостоятелни монографии – „Оценка на риска от несъстоятелност на предприятията“ (в общ обем от 176 стр.) и „Теоретико-приложни проблеми на анализа на физическата дистрибуция“ (издадена на базата на защитения дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“, в общ обем от 158 стр.).

По мое мнение, приложените 13 разработки са посветени на пет области на научното знание и в частност са насочени към проблемите на:

- несъстоятелността на предприятията и последиците от нея, признаците за ранно разпознаване на условията за несъстоятелност и постигането на финансова устойчивост като необходима предпоставка за запазване и разширяване на пазарните позиции чрез оценяване на риска от несъстоятелност, както и използване на нови аналитични модели за оценка на риска от несъстоятелност, съобразени с българската бизнес среда.

- физическата дистрибуция на продукцията в условията на засилваща се конкуренция. Значително внимание е отделено на двата ключови елемента на дистрибуцията – изграждане на дистрибуционна мрежа (от канали на дистрибуция и участващите в тях стопански субекти – търговски партньори) и физическа дистрибуция на продукцията, както и на рейтинговото оценяване на продуктите.

- оценяването на финансовата устойчивост на предприятията – с акцент върху важността на прогнозирането на финансовата устойчивост, ключовите елементи на моделите за финансова устойчивост и тяхната дигитализация. Налице са и публикации, базирани се на условията за финансова устойчивост, оценявани чрез анализ на рентабилността и паричните потоци на предприятието.

- контрола върху финансовата платежоспособност на лица, които са придобили статут на „Одобрени икономически оператори“ за целите на митническата политика и практика, прилагана в България.

- икономическия анализ на туристическия пазар чрез използване на инструменти за факторен и структурен анализ, в условията на тяхното балансирано съчетаване с други възможни за прилагане инструменти.

От направения прочит на публикациите и в хода на работата по писане на настоящата рецензия не ми станаха известни факти и обстоятелства, водещи до съмнения за плагиатство в научните трудове на гл. ас. д-р Красимир Кулчев

На база гореизложеното може да се каже, че кандидатът за доцент отговаря на минималните национални изисквания на чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и на критериите и показателите за изследователската дейност съгласно изискванията на чл. 11б, ал.2, т.2, т.4 и т.5 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

VI. Съответствие с приносите в научните изисквания с обявените от кандидата (теоретични, методологични и научно-приложни постижения и приноси)

В изготвената от гл. ас. д-р Красимир Кулчев Справка за приносите, съдържащи се в представените за рецензиране публикации и материали са посочени общо девет приноса, обособени в две групи – приноси с научен и приноси с научно-приложен характер. По мое скромно мнение, принципно така формулирани от кандидата, биха могли да се приемат за постижения в научните му изследвания. Считаю, че някои от тях по-скоро имат теоретичен и методологичен характер. Такива са:

- Извършения критичен анализ на литературните източници, в резултат на което е дефинирано базисното понятие „риск от несъстоятелност“ от

гледна точка на финансовия анализ и свързаните с него „несъстоятелност“, „финансова криза“, „неплатежоспособност“ и „свръхзадълженост“, изведени са основните критерии за ранно разпознаване на несъстоятелността и е извършено класифициране на съществуващите аналитични модели за оценка на риска от несъстоятелност.

- Задълбочено и в критичен план са проучени развитите в професионалната литература аспекти на физическата дистрибуция от точно определена гледна точка като обекти на икономическия анализ, в резултат на което многообхватно са формулирани дейностите, включени в състава на физическата дистрибуция и са представени резултатите от връзките и зависимостите между тях.
- Изведени са основните характеристики на българския туристически пазар, което може да носи ползи в развитието на науката за управление на туристическия бизнес на макро- и микро равнище. Развита е методологията на подхода за прилагане на инструментите за факторен и структурен анализ, като условие за ефективен мениджмънт на туристическите дейности.

По отношение на приносите с научно-приложен характер считам, че може да се открият:

- Изведените ключови финансови коефициенти за оценка на риска от несъстоятелност и обособените аналитични модели за такава оценка, както и възможността им за прилагане и при анализиране на прогнозната финансова устойчивост на предприятията.
- Предложените подходи за селектиране на различни модели за оценка на риска от несъстоятелност на капиталови търговски дружества, като някои от тях са адаптирани за предприятия, извършващи непроизводствена дейност в България с обобщаваща рекапитулация на прогностичните възможности на използваните аналитични модели за оценка на риска от несъстоятелност на предприятията.
- Изследваната практическата приложимост на аналитичните модели за оценка на финансовата устойчивост на предприятията с използването на подходящ софтуер за преданалитична и аналитичната обработка на информацията, в резултат са изведени средните равнища на ключовите съотношения за рентабилност и други съотношения, в които участва информация за паричните потоци на предприятието, като е акцентирано на практическото прилагане на изследваните съотношения при анализа на предприятия, притежаващи повишен риск от несъстоятелност.
- Разработения методически апарат за анализ на физическата дистрибуция с предложените технически инструменти за нейното

изследване и конструираните модели за анализ на качеството на физическата дистрибуция. Усъвършенствани са някои от методите за изготвяне на комплексни оценки на физическата дистрибуция, като са формирани крайните оценки, в т.ч. силните и слабите страни на системите на физическата дистрибуция.

VII. Характеризиране академичната известност на кандидата

Академичната известност на гл. ас. д-р Красимир Кулчев се оценява на база представените справки за цитирания на негови разработки. От справките е видно, че той е цитиран в 14 публикации и е направил 1 рецензия в научно издание, реферирано и индексирано в световноизвестна база данни с научна информация.

VIII. Критични бележки и предложения

На база представените материали за участие в конкурса си позволявам да направя някои бележки:

- Считам, че в публикациите на гл. ас. д-р Красимир Кулчев касаещи риска от несъстоятелност на предприятията и анализа на финансовата устойчивост се съдържат ценни идеи, които се нуждаят от задълбочено доразвиване в българската наука и практика, а така също би било полезно доказателствените аспекти на оценката на риска от несъстоятелност да бъдат широко емпирично изследвани сред не/действащите стопански предприятия в България с цел открояване наличието на обстоятелства, причиняващи тяхната неплатежоспособност и свръхзадълженост.
- В някои части на публикации надделява описателния над изследователския стил, като отсъстват полемики и дискусии по поставените проблеми.

Считам, че тези критични бележки не намаляват в значителна степен научните достойнства на рецензираните разработки.

Позволявам си да направя една препоръка относно бъдещата работа на кандидата за академичната длъжност „доцент“. Както е известно, в Европейския съюз е приета Директива 2019/1023 за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността), която трябва да се имплементира и в законодателството на България. По този повод, през м. август 2023г. бяха обнародвани промени в Търговския закон. Предвид

направените до момента публикации на гл. ас. д-р Красимир Кулчев, считам, че той би могъл да продължи научната си работа в тази посока и да допринесе ползи за действаща ефективна система за превантивно реструктуриране и несъстоятелност в България.

IX. Обобщено заключение и становище

От обобщения преглед на документите и публикациите на гл. ас. д-р Красимир Кулчев за участие в конкурса за доцент може да се изведе следното:

Първо: гл. ас. д-р Красимир Кулчев притежава достатъчен професионален опит в дългогодишна научно-изследователска и преподавателска дейност, които са безспорно основание за участие в конкурса.

Второ: Наличието на достатъчен брой научни публикации, надхвърлящ изискуемия обем в показателите на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

Трето: Налице са значими приноси, дело на гл. ас. д-р Красимир Кулчев, които са резултат на продължителната и системната му работа като преподавател и изследовател.

Обобщено заключение: От всички представени документи за участие в конкурса и от написаното по-горе е видно, че гл. ас. д-р Красимир Кулчев отговаря на изискванията на ЗРАСРБ , на ППЗРАСРБ и на заложените критерии в Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, а именно:

- отговаря на националните минимални изисквания в научна област 3. „Социални, стопански и правни науки”, определени в чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и на чл. 116, ал.2, т.1 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.
- притежава достатъчен стаж по специалността, има повече от 5 академични години като „главен асистент“ със средна годишна заетост над 400 учебни часа, в СА „Д. А. Ценов“ съгласно на чл. 116, ал.2, т.3 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“;
- участва в повече от 2 научноизследователски проекта, приключили с научни резултати, както и в образователни и научно-приложни проекти с което отговаря на чл. 116, ал.2, т.4. от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“;

- съавтор е в повече от изисквания минимум за издадени академични учебника, обсъдени и приети на катедрен съвет с двама вътрешни рецензенти “ съгласно на чл. 116, ал.2, т.5.1. от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“;
- разработил е лекционенни курсове по учебни дисциплини, самостоятелно или в съавторство, за обучение на студенти в ОКС „бакалавър” и в ОКС „магистър” съгласно на чл. 116, ал.2, т.5.2. от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“;
- има най-малко 1 (една) научна публикация в реферирани издания в Scopus и/или Web of Science съгласно на чл. 116, ал.2, т.6 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“;
- публикациите, представени за участие в конкурса не повтарят тези, за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и тези за академичната длъжност „главен асистент“ съгласно на чл. 116, ал.3 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“;

Становище: Въз основа на предоставените научни публикации, тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, както и от представените документи по конкурса считам, че те отговарят напълно на изискванията на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ за заемане на академичната длъжност „доцент“. Това ми дава достатъчно основание с убеденост да предложа на почитаемите членове на Научното жури, гл. ас. д-р Красимир Кулчев да бъде избран на академична длъжност „доцент“ по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност: „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (анализ)“.

08.05. 2024 г.

Рецензент:

/проф. д-р Надя Костова/